

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכתא למשיחא
- א. חלזון זהו גופו דומה לים וברייתו דומה לדג ועולה אחד לשבעים שנה
ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים.....2
- 3.....הלכה למעשה
- ב. מלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית מיכן ואילך חייבת.....3
- ג. הדר בפונדקי בא"י והשוכר בית בח"ל כל שלשים יום פטור מן המזוזה
מיכן ואילך חייב אבל השוכר בית בא"י עושה מזוזה לאלתר משום יישוב דא"י.....6
- ד. תפלה של יד אינה מעכבת ... אין לו ... מאן דלית ליה תרי מצות חד
מצוה נמי לא ליעביד.....9
- ה. כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה.....10
- ו. וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה.....10
- ז. וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג' עשה.....11
- ח. כל המניח תפילין מאריך ימים.....13
- 14.....הלכתא למשיחא
- ט. הסולת והשמן אין מעכבין את היין ולא היין מעכבין.....14
- י. המתנות שעל המזבח החיצון אין מעכבות זו את זו.....14
- יא. אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח.....14
- יב. מנחה ואחר כך נסכים.....16
- יג. נסכים עדיפי הואיל דמיתאמרא שירה עליהו.....16
- יד. הפרים והאילים והכבשים (והשעירים) אינן מעכבין זה את זה ... פרים
וכבשים ... דחג כמשפט כמשפטם כתיב בהו אלא דר"ח ועצרת דחומש הפקודים

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

דף מד.

הלכתא למשיחא

א. חלזון זהו גופו דומה לים וברייתו דומה לדג ועולה אחד לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים

כבר התבאר לעיל דף מב: שכיצד צובעין תכלת¹ של ציצית, לוקחין הצמר ושורין אותו בסיד ואחר כך מכבסין אותו עד שיהיה נקי, ומרתיחים אותו באהלא וכיוצא בו כדרך שהצבעין עושין כדי שיקלוט את העין².

ואחר כך מביאין דם חלזון והוא דג שדומה עינו לעין התכלת ודמו שחור כדיו ובים המלח³ הוא מצוי, ונותנין את הדם ליורה ונותנין עמו סממנין כמו הקמוניא וכיוצא בהן כדרך שהצבעין עושין ומרתיחין אותו ונותנין בו הצמר עד שיעשה כעין רקיע וזו היא התכלת של ציצית.

התכלת של ציצית⁴ צריכה צביעה לשמה ואם צבעה שלא לשמה פסולה, והיורה שיש בה הצבע אם צבע בה מעט צמר לבדקו אם הוא יפה אם לאו נפסלה היורה כולה, אלא כיצד יעשה לוקח הצבע מן היורה בכלי קטן ומניח בו צמר שבודק בו ושורף את שבדק שהרי נצבע לבדיקה, ושופך הצבע שבכלי שבדק בו שהרי טעמו ופסלו, וצובע התכלת בשאר הצבע שלא נפגם.

¹ רמב"ם הלכות ציצית פרק ב הלכה ב

² סדר הצביעה שכתב רבינו מבוארת שם בגמרא דף מ"ב זולת הסדר שכתב רבינו עד כדי שיקלוט את העין שלא נמצא שם ומרן הקדוש כתב שזה כתב מדעתו שזה הוא דרך הצבעים. מעשה רקח שם

³ מטפחת ספרים נלחם בזרוע שאינו בים המלח אלא בים הגדול בין צור לצידון. מרכה"מ שם. עיין שבת כ"ו א' צידי חלזון מסולמות של צור כו' (רד"ל) ועיין ספרי וזאת הברכה סי' שנ"ד מכזיב לצור כו' מקום בים שמוטל בהרים ובשניהם ליתא ים המלח ובזוה"ק תרומה קמ"ט ב' א"י שמצוי בים גינוסר וכן שם בשלה מ"ח ב' בהעלתך ק"נ א' דבים כנרת הוא מצוי וכן בהשמטות ח"א ר"ס ב' ובס' שט"ח כ' שרבנו קורא לים הגדול ים המלח והוא נכון וכן מוכח בפ"י מכלאים ה"א ובפיהמ"ש לרבנו כלים פמ"ז מ"א ובסוף פיהמ"ש. קרית מלך שם

⁴ שם הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הלכה למעשה

ב. טלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית מיכן ואילך חייבת

השואל מחבירו⁵ בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית, פטור מן התורה מלהטיל בו ציצית, שנאמר (דברים כב פסוק יב) פְּסוּתָךְ וּלֹא שֶׁל אֲחֵרִים. ומכל מקום אחר שלשים יום חייבוהו חכמים להטיל בו ציצית, מפני שנראה כשלו. ושלשים יום הללו צריך שיהיו רצופים. אך אם החזירו תוך ל' וחזר ולקחו, אינו מצטרף⁶.

השואל מחבירו בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית למשך שלשים יום, והטיל בו השואל ציצית, למנהג הספרדים ועדות המזרח, אינו רשאי לברך עליו. ואף למנהג האשכנזים ראוי יותר שלא לברך עליו⁷. ומותר לצאת בשבת בטלית זו לרשות הרבים. ואם קיבלה במתנה על מנת להחזיר, או שקנאה לזמן קצר, אפילו לזמן פחות משלשים יום, צריך להטיל בה ציצית ולברך עליה.

השואל מחבירו טלית שאינה מצוייצת לתקופה של יותר משלשים יום, לא יברך עליה.

השואל מחבירו בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית למשך שלשים יום, והטיל בו השואל ציצית, אינו צריך להחליף הציציות או להטילן בבגד מחדש אחר שלשים יום. וכן אם מחזירה לבעליה אחר שלשים יום, עם הציציות שעליה, ונותנם לו במתנה, אין צריך להחליף הציציות או להטילן מחדש בבגד.

⁵ שו"ע ונו"כ או"ח יג ד

⁶ רמ"א מהנמוקי יוסף

⁷ אולם מברך לא הפסיד כמו נשים שיכולות לברך על מ"ע שהזמ"ג אף שפטורות. מ"ב ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם אחר שלשים יום נתנה המשאיל במתנה לשואל, יש מי שכתב להחמיר להתיר הציציות ולחזור ולהטילן מחדש.

השואל מחבירו טלית שאינה מצוייצת לתקופה של יותר משלשים יום, שחייבוהו חכמים להטיל בה ציצית מפני שנראית כשלו, יש אומרים שצריך להטיל בה ציציות מיד.

המוכר טלית לחבירו, או שנתנה לו במתנה, וחזר ושאלה ממנו, חייבת בציצית.

השוכר טלית מחבירו, דינו כדין השואל טלית מחבירו.⁸

יטלית של הפקר דינה כטלית שאולה, ופטורה מן הציצית כל זמן שלא זכה בה. אבל טלית מצוייצת שהפקירה לאחר שהוטלו בה הציציות, אין הזוכה בה צריך להטיל בה הציציות מחדש.

השואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, על מנת להתפלל בה, רשאי מעיקר הדין לברך עליה.⁹ ולכתחלה טוב שיבקש מן המשאיל שיאמר בפירוש שנתנה במתנה על מנת להחזיר.¹⁰ ואם אין המשאיל יודע מה היא מתנה על מנת להחזיר, ראוי שיסביר לו הדבר קודם שיברך על הטלית.

והשואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, על מנת לעלות לתורה, או לעבור לפני התיבה, או שהוא כהן הרוצה לעלות לדוכן, לא יברך עליה¹¹ ויכוין שלא לקנותה. ואם נותנה לו בפירוש במתנה על מנת להחזיר, והשואל מכוין לקיים בה מצות ציצית, רשאי לברך עליה.

השואל טלית של בית הכנסת, שנקנתה על מנת שיוכל להשתמש בה מי שאין לו טלית¹², מברך עליה אפילו לובשו לעבור לפני התיבה או לעלות לתורה ויכוין

⁸ (ע"ת שמוכח כן מתוס' מנחות מ"ד ע"א ד"ה מלית וכו') ובעיטור מצאתי שכתב ושכירות מספקא לן. מ"ב שם י

⁹ ועיין בבה"ל שם ד"ה שאלה דאדעתא דהכי קנוהו ח ותמיהני למה צריך לזה הלא הא"ר כתב דהוי כטלית של שותפין ואולי טעם הדה"ח דפעמים העיר גדולה מאד ולא ימטי שוה פרוטה לכל חד ובעין שפירש"י בסוכה כ"ז ע"ב ד"ה כל האזרח ע"ש.

¹⁰ שיש מחמירין וסוברין שלא לברך אא"כ נתן לו בפירוש במתנה ע"מ להחזיר אך רוב האחרונים מסכימים לפסק השו"ע והטעם הוא דהא אדעתא דהכי השאילה לו שיברך עליה וכיון שא"א לו לברך אא"כ תהיה שלו הוי כאילו נתנה לו במתנה ע"מ להחזיר. ולכתחלה בודאי יותר טוב לבקש מהמשאיל שיתן לו במתנה ע"מ להחזיר ולא לעיכובא. מ"ב יא

¹¹ שאינו אלא משום הכבוד אין מברכין עליו דאולי היה רצונו להשאילו רק למלבוש לחוד ולא להקנות לו ויש חולקין בזה וס"ל דבכל גווני מברכין ע"כ כתב בדרך החיים דיותר טוב שיכוין בכל אלו שלא לקנות כדי שלא יצטרך לברך לכו"ע לבד מהמלית ששאל בעת התפלה לצאת בו. מ"ב שם

¹² משום דטלית של קהל אדעתא דהכי קנוהו מתחלה שכל מי שלובש אותו שיהיה שלו כמו באתרוג. מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בלבישתו לשם מלבוש של ציצית ולא לכבוד בעלמא וא"צ לעמוד מעוטף כדי הילוך ד' אמות¹³.

ואם נתרמה לבית הכנסת לצורך השליח ציבור בלבד, אין שאר המתפללים רשאים להתעטף בה, וכל שכן שאינן רשאים לברך עליה.

השואל מחבירו טלית מצוייצת שלא נעשה הבגד לשם קיום המצוה בלבד, כגון בגד שנעשה לשם לבישה כשאר מלבושים, ומחמת שיש בו ארבע כנפות הטילו בו ציציות, לא יברך על טלית זו¹⁴ ויכוין שלא לקנותה, אלא אם כן ביקש בפירוש מהמשאיל שיתננו לו במתנה על מנת להחזיר.

השואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, באופן שמברך עליה, יזהר להחזירה לבעליה בזמן¹⁵. ואם לא החזירה בזמן, ואין לבעלים טלית אחרת לקיים בה המצוה, יש אומרים שלא יצא השואל ידי חובת המצוה, והברכה שברך נחשבת לברכה לבטלה למפרע. וטוב שכאשר מחזירה לבעליה, יאמר שנותנה לו במתנה. ומכל מקום אפילו החזירה לו בסתם, יצא ידי חובה.

ואם נקרעו הטלית¹⁶ או הציציות קודם שהחזירם לבעלים, יש אומרים שלא יצא ידי חובה, וברכתו ברכה לבטלה למפרע. ואם נתלככה הטלית, יכבסנה קודם שיחזירנה לבעליה.

מותר ליטול טלית¹⁷ של חבירו שלא מדעתו, כדי לקיים בה מצות ציצית. דניחא ליה לאינש דליעבד מצוה בממוניה, ונכון יותר שיכוין שלא לקנות ושלא יברך¹⁸. ואם רצה לברך יש לו על מה שיסמוך. ומכל מקום אינו רשאי להתעטף על טלית של חבירו שלא מדעתו אלא אם כן בתנאים דלהלן¹⁹: א. שיעשה כן באקראי, ולא באופן קבוע. ב. שלא יוציאנה מבית הכנסת למקום אחר. וכן אם נוטלה מבית חבירו, לא יוציאנה למקום אחר. ג. שלא תבוא הטלית לידי הפסד, וירד ערכה מחמת השימוש בה. ד. המשאיל אינו נמצא כדי שאפשר יהיה לשאול ממנו רשות²⁰.

אם הדבר ידוע שבעל הטלית מקפיד שלא ישתמש מישהו אחר בטליתו, וכל שכן כשבעל הטלית אומר בפירוש לשמש בית הכנסת שלא ישאיל טליתו לאחרים, אסור לקחת הטלית ולהשתמש בה, וכל שכן שאסור לברך עליה. וירא שמים ימנע עצמו

¹³ מ"ב יא ובה"ל ד"ה שאלה

¹⁴ דאולי היה רצונו להשאילו רק למלבוש לחוד ולא להקנות לו. מ"ב שם

¹⁵ מ"ב יב

¹⁶ מ"ב שם

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁸ מ"ב שם יד מדה"ח

¹⁹ מ"ב שם יג

²⁰ ואין סומכין על החזקה במקום שיכולין לבררו בקל וכ"ש אם יודע בו שהוא מקפיד. מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מלקחת טלית שאולה שלא מדעת חבירו, מפני שבזמנינו רבים מקפידים שלא ילבש אחר הטלית שלהם, וכל שיש אפילו ספק שמא אין הבעלים מסכים בלב שלם שיתעטף אחר בטלית שלו, יש לחוש לאיסור גזל אם מתעטף בה, וכל שכן שאין לברך עליה. וראוי לכל אדם להשאיל טליתו לאחרים שאין להם טלית, אלא אם כן הוא עצמו צריך באותה שעה לטלית זו, ואין לו טלית אחרת, ויצטרך לשאול מאחרים טלית בשביל עצמו.

כששואל טלית של חבירו שלא מדעתו, באופן שמותר לעשות כן, כנ"ל בסעיפים הקודמים, אם מצאה כשהיא מקופלת, חייב לחזור ולקפלה לאחר שישתמש בה. וצריך לקפל הטלית כסדר הקיפול הראשון שהיתה מקופלת בו²¹. ובשבת שאסור לקפל בגד כסדר קיפולו הראשון, יקפלנה בקיפול אחר, שלא כסדר קיפולה הראשון²². ואם שאל טלית מקופלת של חבירו שלא מדעתו, ולא קיפלה לאחר שהשתמש בה, נקרא גזלן, וברכתו ברכה לבטלה.

הזהיר לשאול טלית של חבירו שלא מדעתו, שייך גם לענין מצות תפילין, ובלבד שיהיה הדבר לפי התנאים שנאמרו לעיל לענין טלית. אולם אסור לשאול ספר של חבירו שלא מדעתו. ואפילו באקראי יש להחמיר²³. ויש מתירים לעיין בספר או בסידור שהונחו בבית הכנסת. ויש מחמירים.

ג. הדר בפונדקי בא"י והשוכר בית בח"ל כל שלשים יום פטור מן המזוזה מיכן ואילך חייב אנל השוכר בית בא"י עושה מזוזה לאלתר משום יישוב דא"י

השוכר בית בחוצה²⁴ לארץ בין מגוי ובין מישראל²⁵, והדר בפונדק בארץ ישראל פטור ממזוזה שלשים יום²⁶, שאינו נקרא לו עדיין דירה ואינו חשוב

²¹ מ"ב טו שם

²² המ"א מיקל בשבת שלא לקפל כלל. מ"ב שם

²³ שמא יקרא בהן הרבה עד שיתקרעו מרוב המשמוש. מ"ב שם טז

²⁴ שו"ע ונו"כ רפו כב

²⁵ בית הילל שם

²⁶ בתשובת בית יהודה [יו"ד] סימן י"ט אם רצה לקבוע מזוזה אי מברך, ומדמה ליה לקמן דאף על פי דפטור אפילו הכי מברך כיון דאתי לכלל חיוב. אך סיים דאין לסמוך למעשה אסברא זו, ע"ש. וכן הרב מהר"י האניז זצ"ל [הלכות קטנות ח"ב סימן צה] הניחו בצ"ע. ועיין באשל אברהם בא"ח סי' י"ד סק"ב דפשיט ליה דרשאיי להחמיר ולברך מהא דאיתא בש"ע שם סעיף ג' דטלית שאולה פטור מציצית כל ל' יום וכתב המג"א שם בשם תוס' והרא"ש דהמברך לא הפסיד ע"ש וכן העלה בשו"ת רב משולם סי' א' ע"ש ועי' ספר מנחת חינוך מצוה תכ"ג בדין עשה המזוזה תוך ל' יום אי איכא בזה [אחר ל' יום] משום תעשה ולא מן העשוי [יעו"ש שנסאר בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ביתך תוך שלשים יום²⁷ ומזוזה חובת הדר הוא, ופחות משלשים יום אינו אלא דירת עראי כיון שאינו שלו אלא מושכר הוא בידו²⁸.

בספק דאפשר דמחוסר זמן לא הוי תעשה ולא מן העשוי, ושכבר חקרו הראשונים בכע"ז בעשה ציצית בלילה וכו' ע"ש].

²⁷ כתב בר"י אם עמד בבית כ"ט יום ויצא ואח"כ חזר יש להסתפק אם בחזרתו ביום ראשון יצטרף היום ההוא לכ"ט יום שקדמו ויושלמו שלשים יום ויש לצדד בזה. הרב בית דוד יו"ד סי' קמ"ו. ולע"ד צ"ע מ"ש ממלית דכתב בני' הל' ציצית הובא בא"ח סימן י"ד ס"ג בהג"ה דאם החזירו תוך למ"ד וחזר ולקחו אינו מצטרף דבעינן למ"ד יום רצופים עיין שם וכעת אין התשובה הנ"ל לפני. פ"ת שם יח

²⁸ השוכר אינו חייב גם לאחר שלשים כי אם מדרבנן, בתוספות ע"ז כא. ד"ה הא. וז"ל דמדאורייתא פטורה לעולם כדכתיב ביתך ולא של אחרים ואף על גב דדרשינן ביתך ביאתך להניחה בימין דרך ביאה מ"מ תרי ביתך כתיבי אבל רבנן הוא דחייבוהו לאחר ל' יום מפני שהיא נראית כשלו מידי דהוה אמלית שאולה דכל ל' יום פטורה מן הציצית וה"ה לעולם מן התורה משום דכתיב כסותך ולא של אחרים ורבנן הוא דגזרו לאחר ל' יום מפני שנראית כשלו. ולכאורה יש להוכיח מרש"י פסחים ד. ד"ה חובת הדר – "לפי שהיא משמרתו, וכתיב ביתך ביאתך, נכנס ויוצא בה, אבל הכא בדיקת חמין דרבנן", משמע דחובת הדר דאורייתא היא, ואולי צריך לחלק בין שוכר מישראל שחייב מן התורה לשוכר מעכו"ם, ועיי"ש שתוס' שביארו פי' אחר בחובת הדר ואפשר משום דפליגי על רש"י ולשיטתם בע"ז הנ"ל, ועיין פנ"י שם, שו"ר בהג"מ הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ה הלכה יא וז"ל אבל הני בתים ששוכרים ישראל מכותי פסק ר"י דפטורין ממזוזה דכתיב ביתך ולא בית אחרים כדאמרינן גבי מלית שאולה כל שלשים יום פטורה מציצית דכתיב כסותך ולא כסות אחרים ואף לאחר שלשים יום אינו חייב אלא מדרבנן שלא יאמרו שלו הוא אבל בית כותי לא אתי למיטעי דקלא אית ליה והא דאמרינן מזוזה חובת הדר היא היינו לפטור ישראל כשכותי שוכרו ממנו אבל לחייב ישראל כשדר בבית כותי לא. אך קשה אמאי לא דרשינן ביתך ולא בית אחרים ויפטר כששוכר ישראל מישראל כמו דדרשינן כסותך ולא כסות אחרים ואם תתירן דחשבינן ליה ביתו דשכירות קניא כמו בן שאלה קניא ע"כ מצאתי. ודעת רבינו המחבר דחייב אפילו בבית כותי כל זמן שהוא בתוכה כדמוכח לשון העמוד. ועיין מהר"ם חלאווה פסחים שם שלא חילק וכתב להדיא דלא חייבה תורה אלא בביתו שלו ודר בה דביתך כתיב ודרשינן דרך ביאתך תדע לך דאמרינן במס' מנחות השוכר או השואל בית בחוצה לארץ פטור ממזוזה כל שלשים יום מכאן ואילך חייב ואי מדאוריית' מאי שנא קודם ל' מלאחר ל'. וכו' מדאוריית' שניהם פטורין אלא מדרבנן חייב השוכר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם שוכר ליותר משלושים יום י"א²⁹ שחייב במזווה מיד, וי"א³⁰ שגם אם שוכר על שנה תמימה אינו חייב אלא לאחר שלושים יום³¹.

אולם בארץ ישראל אמרו חז"ל³² השוכר בית בארץ ישראל חייב במזווה מיד משום ישוב ארץ ישראל, פירוש כיון דלאחר שקבעה שוב אינו נוטלה משם אפילו יוצא ממנו, הלכך בקושי יצא ממנו מפני טורח מזווה אחרת, ואפילו יוצא ממנו ישכרנה אחר מהרה כשימצאנה מזומנות במזווה ונמצאת ארץ ישראל מיושבת,

²⁹ סדור תפלה של הגאון מליסא [דרך החיים סימן רלח ס"ק טז] העתיק השוכר בית עד שלשים יום פטור, משמע דאם שכר על יותר משלושים חייב מיד, ונראה דנמשך אחר דברי הש"ך ס"ק כ"ח שכתב הטעם דעד שלשים פטור שאינו נקרא עדיין דירה, ע"ש, ור"ל דהוי דירת עראי, ומעם זה איתא בתוספות במנחות דף מ"ד [ע"א ד"ה טלית], ושם כתבו כמו דאמרינן בבבא בתרא [ה, א] דאם דר בעיר שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר, ע"ש, ואם כן שפיר אמר דאם ידור בו גם אחר שלשים, דלא הוי דירת עראי, חייב מיד, דהא גם לענין צדקה אם דעתו להשתקע חייב מיד כדלעיל סימן רנ"ו סעיף ה'.

³⁰ נחלת צבי שם שכתב על דרך החיים צ"ע מנין לו זה מאחר דקיימא לן דשוכר אינו חייב רק מדרבנן אחר שלשים משום דמיחוי בשלו, ואם כן בתוך שלשים דלא מיחוי בשלו מה חילוק יש אם ידור בו גם לאחר שלשים. ומש"כ שנמשך אחר הש"ך אבל באמת דברי הש"ך צ"ע כמו שתמה עליו בתשובת מאור הגולה רבינו עקיבא איגר זצ"ל [מהדויק] סימן ס"ו דהתוספות לא כתבו שם כן רק למה דרצו לומר דשוכר חייב מדאורייתא, אבל למאי דכתבו שם עוד סברא דמדאורייתא לעולם פטור דבעינן ביתך [דברים ו, ט; יא, כ] דידך, רק מדרבנן חייב אחר שלשים דמיחוי בשלו, ונראה מדבריהם דסבירא להו עיקר כסברא זו. וכן כתבו בתוספות עבודה זרה דף כ"א [ע"א ד"ה והא] והרא"ש בהלכות קטנות [מזווה סוף סימן טז], ממילא הא דתוך שלשים פטור דאוקמא אדינא, ע"ש. לפי זה נראה ברור דאף אם רוצה לדור כמה שנים אינו חייב לקבוע עד לאחר שלשים. אולם אם רוצה לקבוע בתוך שלשים ולברך, כתבתי בפתחי תשובה ס"ק (י"ד) [יו] בשם אשל אברהם דרשאי כמו בטלית שאולה, ע"ש. ולענין צ"ע אם ראוי לעשות כן, אולי יותר עדיף להמתין על שעת החיוב, די"ל דדוקא בטלית שאולה מאחר דמברכין על טלית בכל יום אם כן אף אם יברך בעת הפטור יכול לברך גם כן עליו בעת החיוב, מה שאין כן הכא במזווה דאין מברכין רק פעם אחת בעת קביעותה, אולי עדיף יותר להמתין על שעת החיוב דהיינו אחר שלשים. וכיוצא בסברא זו נמצא בספרן של צדיקים, עיין מזרחי סוף פרשת לך [בראשית יז, כה] ובפתחי תשובה לקמן סימן ש"ה ס"ק (כ"ו) [כה] בשם תשובת זכרון יוסף [יו"ד סוף סימן כו]. ואין לומר דגם כאן יוכל אחר שלשים ליטלה ולקבעה, דליתא, דבכהאי גוונא אין צריך לברך כמו שכתבתי לקמן ריש סימן רפ"ט, ועדיין צ"ע בזה.

³¹ עוד יש לחקור בזה אם שכר בית וקבע מזווה ואחר כך קנה אותו הבית עצמה אי צריך לברך שנית על המזווה, מאחר דקודם לא היה חייב רק מדרבנן ועכשיו הוא חייב מדאורייתא. מיהו ספק זה לא שייך רק לדעת הגאון רבינו עקיבא איגר [שם סוף סימן ט] שהובא לקמן ריש סימן רצ"א [פתחי תשובה ס"ק ד] עיין שם [אוצר מפרשים ס"ק ד] מה שכתבתי בזה ודו"ק. נחלת צבי שם

³² עי' ספר מנחת הינוך מצוה תכ"ג בדין אם שוכר בית בא"י חייב מן התורה במזווה, [יעו"ש שביאר דנחלקו הראשונים בזה, דדעת החינוך מבואר שחייב מדאורייתא, אבל דעת התוס' במס' ע"ז דף כ' ע"א מבואר דפטור מה"ת לעולם ורק מדרבנן חייב ועוד כמ"ד בזה יעו"ש]. וע"ש דיוצאים במזווה שאולה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן הדין בשואל בית כשובר את הבית. אולם הקונה בית חייב מיד³³.

ד. תפלה של יד אינה מעכבת ... אין לו ... מאן דלית ליה תרי מצות חד מצוה נמי לא ליעביד

כבר התבאר לעיל דף לה. שתפילין של יד אינה מעכבת את של ראש, ושל ראש אינה מעכבת את של יד³⁴, ואם אין לו אלא אחת מהם יניחנה³⁵, מפני שהן שתי מצות זו לעצמה³⁶ וזו לעצמה³⁷. ולא חוששים שכשיש לו רק אחת יפשע ולא יקנה האחרת³⁸. ואפילו אם יכול להניח את שניהם והניח רק אחת, יצא ידי אותה מצוה שקיים³⁹.

אם הוא מצפה שיביאו לו את השניה קודם שיעבור הזמן ק"ש, אם הוא איש שדרכו ללבוש תפילין רק בזמן הק"ש ותפלה והוא רוצה עתה ללבשם ולהתפלל בהם, בודאי יש לו להמתין עד שיביאו לו השניה, ולא יקרא ק"ש ותפילין בתפלה אחת כיון שעדיין לא עבר הזמן ק"ש. אבל אם דרכו ללבוש תפילין אפילו שלא בזמן ק"ש והוא רוצה עתה ללבוש כדי שלא לבטל מצות תפילין מעליו, פשוט דיכול ללבשם תיכף ולברך עליהם, אך לענין לקרות בהם ק"ש נראה דיש לו להמתין עד שיביאו לו השניה⁴⁰.

³³ גלי מהרש"א שם.

³⁴ רמב"ם פ"ד ה"ד, שו"ע ונו"כ או"ח כו א. ועיין להלן (מד ע"א) שבין שיש לו שתיהן ובין שאין לו אלא אחת, אינן מעכבות זו את זו. וכך נפסק ברא"ש הל' תפילין סי' טו, ובשו"ע שם. ובכס"מ שם, ובב"י שם וכתב שכן נראה שהוא דעת כל הפוסקים.

³⁵ מכילתא דרשב"י סו"פ בא, ועי' תורה שלמה בא פי"ב אות כז שר"ל שהדרש הוא מלשון והיה לך לאות בלשון יחיד.

³⁶ אפילו אם היא רק של ראש לבד ולא יחוש למה שאמרו כ"ו שבין עיניך יהיו שתים וגם אפילו בעת ק"ש ותפלה מותר לו ללבוש אחת ולא יחוש למה שאומר אח"כ בעצמו בק"ש וקשרתם וגו' והוא אינו מקיים דכל זה דוקא אם יש לו שיכול להניחם משא"כ בזה. בה"ל שם ד"ה מניח

³⁷ רמב"ם שם, ובטוש"ע שם: שכל אחת מצוה בפני עצמה היא ראה תוס' ערכין ג: ד"ה של יד.

³⁸ עי' גמ' שם ורש"י שזו היתה סברת רב חסדא בתחילת וחזר בו.

³⁹ ב"י שם. וכן בספר התרומה סדר הנחת תפילין, ועי' אמרי בינה או"ח סי' ט שפלפל בדברי הב"י.
⁴⁰ בה"ל שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מי שיש לו⁴¹ אונס גמור ואינו יכול להניח תפילין של ראש, או תפילין של יד, כגון שיש לו מכה ביד⁴² או בראש יכול לבטל לגמרי את המצוה השניה, שהרי אינן מעכבות זו את זו.

וכשיש לו ברירה⁴³ להניח אחד משניהם י"א⁴⁴ שיותר טוב שיניח ש"ר לבר דקדושתו חמורה וי"א⁴⁵ שיניח לעת עתה הש"י כדי שלא ישנה הסדר שבתורה.

ומי שיש לו אונס של שצריך לצאת לדרך יניח עתה אחת ואח"כ את השניה⁴⁶. בד"א כשיהיה יכול אח"כ להניח בדרך התפלה השניה אבל אם אח"כ לא יכול להניח התפלה השניה יניח הש"י והש"ר קודם הליכתו מביתו דמשום איחור דרכו לא התירו לו לבטל ממצות תפילין

ה. כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה

כל שאינו מניח⁴⁷ תפילין עובר בשמונה עשה⁴⁸, שהרי בארבע פרשיות צוה על תפילין של ראש ועל תפילין של יד.

ו. וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה

כל שאין ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה, שמבטל ארבע כנפות ומצות (במדבר טו פסוק לט) וְרָאִיתֶם אֹתוֹ, ולפיכך יש נוהגין⁴⁹ להסתכל בציצית כשמגיעים וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וליתן אותם על העינים, ומנהג יפה הוא ורחבובי

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם

⁴² מ"ב שם א

⁴³ מ"ב שם

⁴⁴ ישועות יעקב

⁴⁵ ארצות החיים

⁴⁶ רא"ש שם, טוש"ע שם ומנ"א ס"ק א. במ"ב שם, ולא חוששים שכשיש לו רק אחת יפשע ולא יקנה האחרת וכנ"ל בשם רב חסדא.

⁴⁷ רמב"ם הלכות תפילין ומוזוה וספר תורה פרק ד הלכה בו

⁴⁸ מה שלא העתיק ג"כ בציצית דעובר בחמשה, ונ"כ במוזוה דעובר בשנים, דהא כולם בהדי הדדי איתנייהו, מנחות דף מ"ד, ע"י תועפות ראם חלק או"ח תשובה ל"ב ישוב על זה, דבתפילין הוה שמונה עשין ממש, אבל בציצית ומוזוה, אין כאן רק עשה אחת ורק כעובר על חמשה ושתים, יען שביטל מצות עשה אחת. המאיר לארץ

⁴⁹ שו"ע ונו"כ כד ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

מצוה⁵⁰. נוהגים קצת, לנשק הציצית בשעה שרואה בם, והכל הוא חיבוב מצוה. וכל המעביר הציציות על עיניו, אינו בא לידי עוורון⁵¹. וימשמש בציציות בשעה שאומר וראיתם אתו. וינשק הציציות בשעה שמסתכל בהן. וי"א⁵² שמצות עשה להסתכל בציצית ולדעת רבינו האר"י ז"ל⁵³, יש להסתכל בציציות בכל זמן שאומר פרשת ציצית.

ז. וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג' עשה

כבר התבאר במסכת סוטה דף לח: שכל כהן⁵⁴ שאין בו אחד מן הדברים המעכבים צריך לישא כפיו, ואם אינו עולה לדוכן, והיה בבית הכנסת כשקוראים "כהנים", או אמרו לו בבית הכנסת⁵⁵ לעלות או ליטול ידי⁵⁶, אף

⁵⁰ כן כתב רבינו יונה בספר היראה (מהדורת אשכול עמוד קסה), שצריך לעיין בהם כשמגיע לוראיתם אותו. והובא בארחות חיים (הלכות ציצית סימן לב), ובשו"ת הרשב"ש (סימן כו). וכן כתב בספר המנהיג (הלכות תפלה סימן לט). ובשו"ת הריב"ש (סימן תפו) כתב, שאינה מצוה בפני עצמה. ומכל מקום כתב גם כן שיש להסתכל בציצית בשעה שאומר וראיתם אותו, ושכן נהג מורו החסיד הרב רבי פרץ הכהן, ומנהיג יפה הוא וחיבובי מצוה. ועיין עוד בספר משמרת המצוות לרבינו יהושע בנבנשתי (מצוה טו), ובדברי חמודות (סוף הלכות ציצית אות עג), ובסידור עמודי שמים, ובסידור דרך החיים, ובסידור הגר"א, ובשו"ת אגרות משה (חלק א' מאורח חיים סימן ג' ענף ג').

⁵¹ שו"ת הרשב"ש (סימן כו) בשם רבנן סבוראי. וכן הביא הבאר היטב (סק"ב) בשם הקדמונים. וכן כתב בספר מצות שמורים בשם קדמונים. וכן כתבו האליה רבה (סק"ג), ובשו"ת שבות יעקב חלק ב' (סימן לח), ובכף החיים פלאג"י (סימן י' אות יג), ובקיצור השל"ה (סוף הלכות ציצית), והמשנה ברורה (סק"ז), ובכף החיים סופר (ס"ק יד).

⁵² ועיין בסמ"ק (סימן כח) שמצוה להסתכל בציצית, דכתיב וראיתם אותו. וסבירא ליה דהראיה מצוה בפני עצמה היא. וכן כתב הרשב"ץ בזהר הרקיע (אות כ' עשה יח). והביאו מר בריה בשו"ת הרשב"ש (סימן כו). ועיין עוד בסמ"ג (עשין כו), ובספר הרדים (מצות עשה התלויות בעינים, דרך שני מצוה א'). וכ"כ מהרח"ו בספרו שער הקדושה חושב זאת למ"ע מן התורה וכן פירש"י במנחות דף מ"ד ע"א, אהא דאמר רב ששת כל שאין ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה, וחושב רש"י ז"ל וראיתם אותו למ"ע אחת. וע"כ צריך האדם להסתכל בציצית ולכוין בהסתכלות זו לקיים מ"ע של וראיתם אותו. יסוד ושורש העבודה שער ד (המזרח) פרק ו

⁵³ שער הכוונות (ענין קריאת שמע דרוש ח', דף כז ע"ב).

⁵⁴ רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק טו הלכה יב, שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁵ ולא כשאמרו לו בחוץ שאז אינו עובר, מ"ב שם י ובה"ל שם ד"ה אם

⁵⁶ מהמרדכי, ובסידור יעב"ץ מפקפק בזה קצת ע"ש ובמאירי מגילה ראיתי שכתב דדוקא כשצבור מצוין אותו בכך או שש"ץ קוראם לכך שש"ץ לענין זה כצבור עצמו עכ"ל וצ"ע. ביאור הלכה שם ד"ה או אם בסופו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

על פי שבטל מצות עשה⁵⁷ אחת הרי זה כעובר⁵⁸ על שלש עשה. שנאמר (שם פסוק כג כז) כה תברכו את בני ישראל אמור להם ושמו את שמי, אבל אם אינו שם, או שלא אמרו לו לעלות או ליטול ידיו אפילו אם רמזו לו אינו עובר⁵⁹.

לפיכך אם הש"ץ הוא כהן ואין דרכו לעלות לדוכן, מלמדים את הנותנים מים על ידי הכהנים שלא יזכירו את הש"ץ שיטול ידיו היכא דאיכא כהנים אחרים, דהשתא לא יעבור אם לא ישא כפיו.

וכל כהן שאינו מברך אינו מתברך, וכל כהן המברך מתברך שנא' (בראשית יב פסוק ג) וּאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ.

אם אמרו לו⁶⁰ לעלות בעת ברכת רצה, ולא רצה לעקור רגליו כלל והיה בבהכ"נ עד שהתחילו הכהנים לישא כפיהם ממש ולא עלה עמהם⁶¹ עובר בזה בעשה. ואפילו אם יצא מבית הכנסת קודם שקרא הש"ץ לכהנים מסתבר שעובר בזה על העשה⁶².

⁵⁷ ודוקא שעקר רגליו בעבודה אבל אם לא עקר רגליו אינו רשאי לעלות וכדלקמן, ואף דהחזן קרא כהנים או שא"ל בפירוש לעלות אינו עובר בעשה והא"ר הביא בשם תשובת מהר"ם מינין שמסתפק בזה דאולי באופן זה מחוייב לעלות ע"כ יש ליוהר שלא להיות אז בבהכ"נ כדי שלא יבוא לזה ובלא"ה יש לעשות כן משום שלא יאמרו עליו שהוא פגום דמי ידע שלא עקר רגליו קצת בעבודה. ואם אמרו לו לעלות קודם רצה ולא רצה עובר בעשה לכו"ע. מ"ב שם ט' י

⁵⁸ וסובר רבינו דלאו דוקא עובר אלא הרי זה כעובר משום דליכא לשון צווי אלא כה תברכו. כס"מ שם, ועיי"ש במפרשי הרמב"ם

⁵⁹ ועיי"ן שו"ת משנה הלכות ח"ח סי' ט"ו שבחז"ן לארץ וכן בערי הגליל בארץ ישראל שאין נוהגין לישא כפיים בימות החול, אף אם אמרו לכהן לישא כפיו אין הוא חייב בכך ואינו עובר בעשה אם לא ישא כפיו. דנשי"ב מצוה התלויה בציבור ובעי מניין אזלינן אחר תקנת הציבור והנהגתם, ובשו"ת מהרש"ם ח"ח סי' כ"ה כותב לענין יום טוב שחל בשבת שקיימים מנהגים בחו"ל שאין נושאים הכהנים כפיהם (עיי"ן להלן אות פ"ט) אם אמרו לכהן לעלות לדוכן חייב לעלות אם מנהג המקום כך ואף שהוא נוהג לא לישא כפיו, ואם אינו עולה עובר בעשה, וגם קלות ראש יש בדבר

⁶⁰ ביאור הלכה שם ד"ה או אם

⁶¹ אף הדין מוכרח מצד הדין שלא לעלות ע"י שלא עקר רגליו

⁶² שם בבה"ל הסתפק בזה מי נימא כיון דכבר קראו אותו בעת עבודה דהוא התחלת חיובו לנשיאת כפים דהיינו שצריך אז מדינא לעקור רגליו לעלות לדוכן ולא רצה ממילא עקר העשה בזה גופא דהא קי"ל להלן דשוב אינו רשאי לעלות וקרא דאמור להם כבר נתקיים דהא כבר קראו אותו לעלות וא"כ מה הועיל במה שיצא לחוץ בשעת נ"כ גופא או דילמא כיון דזה גופא דשוב אינו רשאי לעלות משמע דהוא אסמכתא בעלמא אקרא ומדאורייתא היה אח"כ ג"כ רשאי לעלות לדוכן אפשר דזמן חיובא הוא העיקר בשעה שהגיע לעצם נ"כ וכיון שהתחכם ויצא לחוץ מתחלה אף שקראו אותו בעת ברכת רצה מיקרי יציאתו זה מקמי דלימטי זמן חיובא ואינו עובר רק משום ויראת מאלהיך דאיתא בקידושין [דף ל"ג]. ויותר מסתברא לומר דזמן חיובא מקרי מעת ששאר הכהנים מכינים עצמם לנ"כ דהוא מעת התחלת עבודה וע"כ כיון שכבר קראו אותו והוא הפך פניו ויצא לחוץ עקר בזה העשה ואין להביא ראיה להיפך ממה שכתב השו"ע בס"ד דצריכינן לשהות לחוץ רק בשעה שקורין כהנים ומשמע דבתחלה ג"כ מותרין להיות בבהכ"נ ורק המרדכי מחמיר בזה וכמו שכתב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

וגם לישראל העומדים פנים כנגד פני הכהנים בשתיקה ומכוונים לבם לקבל ברכתם כדבר ה' הם גם בכלל המצוה⁶³.

ולפיכך אם נמצא אדם בביהכ"נ בשעה שקראו לכהנים לברך אסור לו לצאת אם עדיין לא שמע ברכת כהנים ביום זה, ואף אם כבר שמע ברכת כהנים אין מן הראוי שיצא מביהכ"נ כשרואה כהנים עומדים לברך את ישראל⁶⁴, ואם יוצא באמצע שכהנים מברכים את ישראל הוי ליה כעין היוצא מביהכ"נ באמצע קריה"ת שעליהם נאמר ועוזבי ה' יכלו⁶⁵.

ח. כל המניח תפילין מאריך ימים

תפילין, אף על פי שמצותן⁶⁶ ללבשן כל היום בשעת תפלה יותר מן הכל, אמרו חכמים כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו, גדול שכר⁶⁷ מצות תפילין, וכל הרגיל בתפילין מאריך ימים שנאמר (ישעיהו לח פסוק טז) ה' עליהם יחיו⁶⁸ ולכל בָּהֶן חַי רוחי ותחלימני ותחייני. וכל מי שאינו מניחם הוא בכלל פושעי ישראל בגופו⁶⁹ כמו שהתבאר במסכת ראש השנה דף יז..

דף מד:

המ"א בסק"ד דו"א דשם איירי שלא אמרו לו לעלות תדע דהא א"ר כתב שם באמת דצריך להחמיר מהאי טעמא לצאת קודם רצה פן יאמר לו אחד ליטול ידיו וצ"ע.

⁶³ ביאור הלכה שם ריש הסי' מספר חרדים וכ"ה דעת ההפלאה (כתובות כ"ד ב), הג' רעק"א כאן וש"ת הת"ס או"ח סי' כ"ב וסי' קס"ז ובמנחת חינוך מצוה שע"ה נוטה לומר דגם הנשים השומעים ומקבלים הברכה בכלל המצוה. אולם עיין שו"ת מהר"י אסאד סי' מ"ו וש"ת התן סופר סי' י"ג, ערוך השלחן סעי' ד', והחת"ס בתשובותיו סי' קס"ז שרוב הפוסקים סברי דאין מצוה על הישראלים, ובשו"ת מהרש"ם ח"ח סי' כ"ה מביא את דברי הריטב"א (סוכה ל"א: ד"ה מאי לאו) שכתב להדיא שמצות עשה רק על הכהנים ולא על הישראלים, ומ"מ מצוה איכא על הישראלים לכו"ע דעכ"פ מסייעים לכהנים בקיום מצותם.

⁶⁴ כה"ח ס"ק קמ"ט בשם בן איש חי.

⁶⁵ מקור חיים לחו"י

⁶⁶ רמב"ם הלכות תפילין שם

⁶⁷ שו"ע או"ח לו א

⁶⁸ כלומר אותם שנושאים שם ה' עליהם בתפילין יחיו ומובטח שהוא בן עוה"ב ואין אש של גיהנם שולט בו וכל עונותיו נמחלין לו. טור בשם השמושא רבא. מ"ב שם א

⁶⁹ פי' אפילו מניעתו הוא רק לפרקים וכ"ש אם מבטל תמיד ממצוה זו והפמ"ג הביא בשם נ"צ דאפילו מי שביטל מתפילין יום אחד הוא ג"כ בכלל פושעי ישראל מ"ב שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הלכתא למשיחא

ט. הסולת והשמן אין מעכבין את היין ולא היין מעכבין

היין והסולת⁷⁰ שמביאין עם הקרבן הם הנקראין נסכים והסולת לבדה נקראת מנחת נסכים, ומנחת נסכים אינה טעונה לא תנופה ולא הגשה ולא לבונה, אבל טעונה מלח, וכולה נשרפת על מזבח החיצון, ויתנסך היין על המזבח.

הסולת עם השמן⁷¹ של נסכים אינן מעכבין את היין ולא היין מעכבין. אבל הסולת מעכב את השמן והשמן מעכב את הסולת⁷² כמו שהתבאר לעיל דף כז:.

י. המתנות שעל המזבח החיצון אין מעכבות זו את זו

כבר התבאר במסכת פסחים דף פט. וסנהדרין דף ד. ובזבחים לו: שכל הדמים⁷³ הניתנין על מזבח החיצון, אם נתן מתנה אחת בלבד כיפר, ואפילו בחטאת מתנה אחת היא העיקר ושאר הארבע מתנות למצוה, שנאמר (דברים יב פסוק כז) וְדָם זְבַחֶיךָ יִשְׁפָּךְ עַל מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂפִיכַת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ הַיָּחִיד. וכל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא, שנאמר וְדָם זְבַחֶיךָ יִשְׁפָּךְ.

יא. אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח

⁷⁰ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ב הלכה א

⁷¹ רמב"ם שם הלכה יב

⁷² רמב"ם שם פרק יג הלכה יד כמבואר בתוס' מנחות מ"ד ב' ד"ה והסולת וכו' ועיין בתוספתא פ"ו דמנחות וז"ל נסכי בהמה והסולת מעכבין זה את זה עכ"ל ועל כרחך דקאי אשמן וכן ראיתי להמפרש שם. הר המוריה

שם

⁷³ רמב"ם שם פרק ב הלכה א – ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כבר התבאר במסכת סוטה דף יד: ולעיל דף ז. שכל כלי השרת⁷⁴ אין מקדשין אלא במקדש, ואין מקדשין אלא מדעת כלל⁷⁵ אף ליפסל⁷⁶. ואין מקדשין אלא מתוכן ואין מקדשין אלא שלימים⁷⁷.

וכבר התבאר במסכת זבחים דף פו: שכשם שהמזבח⁷⁸ מקדש את הראוי לו, כך הכבש⁷⁹ ושאר כלי השרת מקדשין את הראוי להם⁸⁰, כשהיה מדעת, שהרי נאמר בכלים (שמות ל כט) **כָּל הַנִּזְעֶה בָּהֶם יִקְדָּשׁ**, משיגיע לכבש דבר הראוי לו לא ירד ואף על פי שנפסל, וכן כשיגיע לכלי שרת כל דבר הראוי לו מתקדש ולא יפדה לעולם, ואף על פי שנפסל. לפיכך נסכים אם נתנן לכלי שרת⁸¹ אם לנו, יפסלו בלינה⁸².

⁷⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה ב

⁷⁵ ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קל סעיף יז שלדעת תוס' בזמן מקדשין גם שלא לדעת והיה פלוגתא דרבוותאין

⁷⁶ אף שיש דברים שאינן מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכמ"ש רבינו בפרקין דין זה ודין כ"א מ"מ כשהוא שלא מדעת אינן מקדשין אף ליפסל כן מתבאר בסוגיא הנוכר יע"ש. ודע דאף למ"ד דכלי שרת אין מקדשין שלא מדעת מ"מ משום גזירה דשמא יאמרו לדעת נתקדשו מתקדשין הכי ס"ל לחזקיה בפ' לולב וערבה (דף נ') וזעירי חולק עליו בגזירה זו כמבואר שם. משנה למלך שם

⁷⁷ ניקבו אם עושין מעין מלאכתן שהיו עושין והם שלימים מקדשין ואם לאו אין מקדשין, ואין מקדשין אלא מליאין, אבל המדות אין מקדשות חסרות אלא אם דעתו למלאותן, ואם אין דעתו למלאותן מקדשות להפסל אבל לא ליקרב. שם ברמב"ם

⁷⁸ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה יח

⁷⁹ ועיין בתוספתא דזבחים פ"ט וז"ל איברים שלנו בעזרה מעלין אותן כל הלילה שעל גבי הכבש שבראשו של מזבח מעלין אותן לעולם עכ"ל והא דרבינו לא מייתי דין זה י"ל כיון שכבש בכלל מזבח בזה וכבר כתב דין זה במזבח בסעיף י"א וכמשי"כ המל"מ, ובסובב י"ל דרבינו לא ס"ל כן דהוא גורם לעיל סי' ג"ה סעיף י"ג סודרין אותן ככבש כנגד הסובב וא"כ אין הדין כתוס' בזה ועיי"ש מש"כ בזה

⁸⁰ ג"ב אבל שאינו ראוי להם לא מקדשי כלי שרת, והא דמזבח פנימי מקדש קומץ מנחה (זבחים כ"ז ע"ב), משום דהוי כלי שרת, פירושו משום דראוי לכלי שרת, שהקומץ מתקדש בכלי שרת, לכן גם מזבח פנימי מקדשו, וכן כתב רש"י פסחים (דף ל"ד ע"ב ד"ה ממאות) דאין כ"ש מקדשין רק הראוי להם כמזבח יעו"ש: וצ"ב הך שמועה דזבחים דף (כ"ח) [כ"ז ע"ב] קמורת זרה, ואכמ"ל. או"ש

⁸¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ב הלכה יב

⁸² דע דבמנחות (ע"ט, א) אמרינן אין הנסכין מתקדשין אלא בשחיטת הזבח, ופירש"י שקודם שחיטה הן כחולין ואין נפסלין בלינה. ולפי דבריו צ"ל הא דתנן בפ"ב דמעילה דמנחת נסכין כשקדשו בכלי הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה, או דרך המנחה של נסכין ולא הנסכין עצמן, או דמיירי בנסכים הבאין בפ"ע ולא בבאים עם הזבח [עתוס' מנחות טו, ב ד"ה אפשר]. אבל התוס' הלקו עליו וס"ל דוודאי בקדושת כלי נפסלו בלינה, והכא מיירי לעניין לשנותו לזבח אחר דקודם השחיטה רשאי לשנותו ולא אחר השחיטה (שם), וגם לדעת הרמב"ם צ"ל כן שהרי בפ"ב ממעה"ק דין יב כתב לעניין נסכים הבאים עם הזבח דאם נתנום לכלי שרת נפסלו בלינה יעו"ש. [וצ"ע על הכ"מ שהשווה דעת הרמב"ם לרש"י, וכבר תמה עליו התו"ט שם במנחות פ"ז מ"ד]. ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קמד סעיף ח – ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

נסכים שקדשו⁸³ בכלי שרת ונפסל הזבח, אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ליקרב⁸⁴, נפסל מקבלה⁸⁵ ואילך קדשו הנסכים⁸⁶ ליקרב⁸⁷, שאין הנסכים מתקדשים ליקרב אלא בשחיטת הזבח⁸⁸, ומה יעשה בהן, יבואר להלן דף עט. בעוה"ת.

יב. מנחה ואחר כך נסכים

כבר התבאר במסכת יומא דף לג. בסדר עבודות התמידין⁸⁹ שאחרי הקרבת אברי התמיד מעלין סלת הנסכים, ואחר הסלת מקטיר החביתין, ואחר החביתין מעלין את היין לניסוך ג' לוגין לכבש וד' לאיל וו' לפר ואין נותנין אותו על האש אלא מגביה ידו על הספל שהי' בקרן מערבי דרומית.

יג. נסכים עדיפי הואיל דמיתאמרא שירה עלייהו

⁸³ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יב הלכה ו'
⁸⁴ ודווקא ליקרב לא קדשו אבל לענין ליפסל בלינה קדשי משניתן בכלי שרת כדלעיל וכמש"כ תוס' מנחות ט"ו ב' בד"ה אפשר וכו' וע"ט א' בד"ה אין וכו' יעו"ש. הר המוריה שם אך בערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קמד ט כתב כלומר לאו דווקא בקרבן זה אלא אפילו לקרבן אחר מותרים.
⁸⁵ היינו ר"ל שהקבלה היה בפסול. הר המוריה שם
⁸⁶ באחרונים האריכו כן בביאור דעת רבינו ויבואר להלן דף עט. בעוה"ת
⁸⁷ פי' עם זה הקרבן דאילו מצד עצמן ידוע שנתקדשו מחמת שהונחו בכלי שרת כמ"ש רבינו פ"ב דמעשה הקרבנות הלי"ב
⁸⁸ שאם השחיטה היתה בשירה קדשו הנסכים ליקרב רק בקרבן זה ולא בקרבן אחר. ומה יעשה בהן, כלומר הלא הזבח הזה נפסל אחר שחיטה ולזבח אחר אינו רשאי דכן איתא בגמ' שם דשמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול למנחה אחרת, אמנם בקרבנות ציבור לב ב"ד מתנה עליהן שיקרבו לזבח אחר ובתנאי שהיה הזבח האחר זבח באותה שעה שזבחו זה, אבל בלא"ה לא התירו כדי שלא יאמרו נסכים שהפרישו לשם זה כשירין לשם זבח אחר (גמ') כלומר ובנשחט הזבח יאמרו כן, ולכן אם לא היה זבח זכות באותה שעה נעשו כמו שנפסלו בלינה וישרופו, ובקרבן יחיד פסול בכל עניין וישרופו. ואף על גב דעיקר קידוש הנסכים לשם זבח זה הוא בשחיטת הזבח, מ"מ אפילו שחטן שלא לשמן יקרבו נסכיהם דבכל הזבחים כשירים שלא לשמן, וחטאת ופסח שפסולים אין להם נסכים. וזהו ביאור דברי הרמב"ם, ומ"ש הכ"מ צ"ע: כמ"ש התו"מ, והשנת הראב"ד קשה להבין והרי גם הרמב"ם פסק כרבי כמ"ש הכ"מ, וגם מ"ש אבל לרבי אפילו בשחיטה לחוד קדשי ליקרב עם זבח אחר מה"ד הוא וכצ"ל לבלי ליקרב עם זבח אחר, וגם הרמב"ם אומר כן, וכל השנתו צ"ע. ערוך השולחן העתיד שם.
⁸⁹ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ו הלכה ה'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

אין אומרין שירה⁹⁰ אלא על עולות הצבור ועל שלמי עצרת בעת ניסוך היין, אבל עולות נדבה שמקריבין ממותר תרומת הלשכה אף על פי שהן של צבור אין אומרין שירה עליהן, וכן נסכים הבאין בפני עצמן אין אומרין עליהן שירה.

ד. הפרים והאילים והכבשים (והשעירים) אינן מעכבין זה את זה ... פרים וכבשים ... דחג כמשפט כמשפטם כתיב בהו אלא דר"ח ועצרת דחומש הפקודים

אין המוספין⁹¹ מעכבין זה את זה⁹², במה דברים במוספי פסח ובמוספי העצרת שהם פרים שנים ואיל אחד ושבעה כבשים הכל עולות. שאין מעכבין זה את זה. וכן מוספי שבתות ראשי חדשים ראש השנה ויום הכפורים⁹³. ולפיכך: אם⁹⁴ אין לו ז' כבשים או שני פרים מקריב כמה שיש לו⁹⁵, וכן אין מיני המוספים מעכבין כגון שגם אם אין לו אילים מקריב פרים וכבשים ואם אין לו פרים מקריב אילים וכבשים, אבל אם יש לו חייב להקריב כולם ולא מעט לא ממינן ולא ממספרם.

⁹⁰ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה ח וכלי המקדש פרק ג הלכה ב

⁹¹ רמב"ם שם פרק ה הלכה א

⁹² בהר המוריה כתב לדעתי הכוונה על שהיו שני מוספין ביום אחד כמו שבת ור"ח או שבת ויו"ט או שבת ויוה"כ אזי אם עבר והקריב אף שלא כדין כגון שהקריב של ר"ח או של יום טוב ולא של שבת מ"מ עלתה להם כן נראה לענ"ד בזה. אולם מתוד"ה כמשפט משמע שהמוספין עצמן אינם מעכבין זה את זה כלומר דל"ז ימי פסח קאמר פר ואיל ליום דאם לא מצא שנים בכל יום מביא אחד. וכ"ש מה שהביאו מספרי דורש גבי פסח הרי שמצא פרים ולא מצא אילים ואלו לא מצא כבשים שומע אני שלא יקריב עד שימצא כולן ת"ל שבעת ימים תקריבו אשה אפילו אחד מהן.

⁹³ תפארת ישראל במשנה כאן

⁹⁴ תורת הקדשים יז: אות ז

⁹⁵ אבל אילים לא מצינו יותר מאחד במוספין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אך מוספי⁹⁶ חג הסוכות ושמיני עצרת⁹⁷ מספרן מעכב זה את זה⁹⁸ שנאמר (במדבר כט פסוק יח – לט) כְּמִשְׁפֵּט, כְּמִשְׁפֵּט. לפיכך אם אין לו מספר בשלימות של אותו המין כגון שלוש עשרה פרים ביום הראשון, לא יביאו כלל, אבל מין אחד אינו מעכב את חבירו, וגם אם אין לו פרים יביא הכבשים וכדומה⁹⁹.

⁹⁶ באו"ש כתב רבינו לא חילק וכלל כולן כדין שדרשו (מנחות מה, א) בר"ח מקרא דחזקאל (מו, ו) דכתיב וביום החודש ששה כבשים כו' אולם בגמ' אמרו [מנחות מ"ד ע"ב] דשל חג מעכבין משום דכתיב כמשפט כמשפטם ע"ש, ... בגמרא דילן (שם) יליף מן כמשפט דמנין הפרים ומנין האילים ומנין הכבשים מעכב זה את זה, כמו שאם אין לו רק י"ב פרים ביום הראשון לא יביא, וכן בכבשים אם אין לו אלא שלשה עשר לא יביא כ"ז שאין לו ארבעה עשר, וע"ז ילפינן מכמשפט, אמנם הפרים אין מעכבין את האילים והכבשים, וכן מין זה אינו מעכב מין אחר, דזה יליף בספרי, כן פירשו רבותינו בתוספות, ולכן לא עמדו על הסתירה, ויעוין ברכת הזבח, אמנם כתב דראה בתוספתא מנחות דפליגי תנאי בזה, ואפשר דיש שם טעות סופר, ובמחכ"ת שכח כי התוספתא דמנחות מפורש' בגמרא סוכה דף מ"ז ע"א (ת"ר) הפרים האילים והכבשים מעכבין זה את זה, ר' יהודא אומר הפרים אינן מעכבין כו', לפי שמתמעטין והולכין כו', יעו"ש מה שמשיבים רבנן. והנה רבינו לקח מספרי והתורת כהנים (אמור פ"א) דילפי מהא דבפרשת אמור לא כתיב רק והקרבתם אשה לה' שאין מעכבין זה את זה, ומוכח פשוטו דבמנין העולות אם לא מצא רק פר אחד או איל אחד יביא, דאשה לה' מקרי חד בהמה לבד, וזה ברור, ומפרש פלוגתת ר' יהודא ורבנן, דבמסקנא פרק כל התדיר (זבחים צ, ב) מסיק דבמוספי החג עולה קודם לחטאת משום דכתיב כמשפט, אכן בכל התורה כולה חטאת קודמת לעולה, אם כן הכי פירושא, אם יש פרים ואילים וכבשים עולות במספר זה אז הוא כמשפטם ודינם אז במוספי החג שעולה קודמת לחטאת, אבל אם הפרים אינם במספר זה וכן הכבשים ואילים אז אין כאן כמשפט, ויצא מכלל קרבן מוסף החג, אלא דבפרשה אמור חייבה התורה להקריב אשה לה' בכל מועד ור"ח, ובזה לא נפיק מכל קרבנות תורה, ואחר שכתבתי זה ראיתי בספר יחזקאל (מה, כג – כה) ושבעת ימי החג יעשה עולה לד' שבעה פרים ושבעה אילים כו', ובחמשה עשר יום לחדש בחג יעשה כאלה, דפירש רש"י שבהג על כל שבעת הימים יעשה, אם אין לו רק פר אחד ליום ואיל אחד ליום יעשה כן, שאף בפרי החג אין מעכבין זה את זה, וכן האילים אין מעכבין זה את זה, יעו"ש ברש"י, דמיירי כשאין לו מספר הפרים והאילים, אם כן באופן זה ביארנו דכיון דיצא מכלל דכמשפט, ואין דינו כמוסף החג, רק ככל קרבנות דעלמא, תו החטאת קודם לעולה, וכמו שכתוב באמור בכל המועדים ור"ח, והקרבתם אשה לד', בזמן שאין להן להקריב כל המספר של עולות מוסף אז בחג דומה לראש חדש, ולכן יעשה כאלה שבעת הימים חטאת וכעולה וכמנחה וכשמן, היינו שחטאת קודם לעולה גם בחג, כיון שאין לו מספר הפרים והאילים, וזה ענין נפלא ואמתי בס"ד.]

⁹⁷ אמנם מה שיש לעיין בזה למה לא ביאר רבינו כי בחג מעכבין כמבואר שם מ"ד ב' וכמש"כ בס"ק ג"ה בשם התוס' יום טוב ועיין בתוספתא דמנחות פ"ו דאיתא שם פרים אלים וכבשים מעכבין זה את זה ר' יהודה אומר פרים אין מעכבין זה את זה מפני שמתמעטין בחג אבל אלים וכבשים מעכבין זה את זה עכ"ל והובא זה בסוכה מ"ז א' ואף ר"י לא פליג רק בפרים אבל באלים וכבשים מודה דמעכב ואף דבספרי שהובא בתוס' מ"ד ב' ד"ה אלא וכו' מבואר דאינו מעכב י"ל היינו דווקא מין על שאינו מינו אבל כמינו גופיה לא שמענו מאן דפליג והנה לפי מש"כ לעיל בהי"ז ד"ה אינם מעכבין דאיכא למימר ג"כ איפכא דמין על שאינו מינו מעכב דבעינן כל המינין לעכובא אבל במין אחד מספרם אינו מעכב היה נוחא קצת אבל גם זה לא יתכן כי מהתוספתא ומש"ס סוכה הנ"ל מוכח דבחג המספר מעכב והבן. וצע"ג בזה. הר המוריה שם

⁹⁸ בקרבן היום הראשון לא נאמר כמשפט. אך כתוב יהיו תוד"ה כמשפט
⁹⁹ תורת הקדשים יח. אות ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

